

NAŠ DALJNI BLIŽNJI SVET

Giacinto
Spagnoletti

**Ne več živi,
vendar tudi mrtvi ne**

Konec leta 1990 so pri založbi Garzanti v zbirki I Garzanti Poesia, izšle Zbrane pesmi Giacintija Spagnolettija kot nekakšen omage ob pesnikovi sedemdesetletnici. Po obsegu brez dvoma več kot skromna življenjska bera, pa vendar je knjiga zbudila precejšnjo pozornost. Spagnoletti je namreč eden vodilnih italijanskih literarnih zgodovinarjev in eden najbolj uglednih literarnih kritikov, znan in cenjen po svoji stro-

gosti in nepristranskosti, brez koncesij do prijateljev, brez maščevalnosti do nasprotnikov in brez strahu pred velikimi imeni, pred »baroni« italijanske sodobne literature. Paradoksalno: prav na področju literarne zgodovine je doživel svoj največji poraz in svoj največji uspeh: leta 1985 je pri založbi Mondadori v treh zvezkih, na skoraj 1200 straneh, izšla njegova *Italijanska literatura našega stoletja* – napisana kot serija kronološko povezanih esejev, opremljena pa tudi z vsemi literarnozgodovinskimi podatki in dokumentacijo. Nastal je pravi vihar: nekaj tržno najuspešnejših pisateljev, tudi resnično velika imena, je bilo prizadetih in postavili so založniku ultimatum: naj umakne iz prodaje Spagnolettijevo Literarno zgodovino ali pa ga bodo bojkotirali. Mondadori se je uklonil zakonu trga: umaknil je Spagnolettija kljub protestom mnogih pisateljev in drugih, ki so prav to velikansko, domala enciklopedično delo ocenili za najbolj nepristransko v povojni italijanski literarni zgodovini in kritiki.

Ta literarnokritiška strogost, ki jo je Spagnoletti pokazal do svojih sodobnikov, tudi najkvalitetnejših med njimi, je hromila tudi njega kot pesnika. S prvimi pesmimi se je oglasil tik pred vojno, pisal med njo (tudi kot partizan) in se takoj po vojni znašel med prvim valom prenoviteljev pa tudi modernizma, ki jih je bilo težko označiti z enim samim pojmom, saj so si bili med seboj zelo različni (Luži, Caproni, Pasolini, če ostanemo samo pri vrhovih), le napol se jih je prijel izraz »neocrepuscolari« (okrog 1953.),

kar naj bi jih vezalo na eno izmed pesniških struj na začetku stoletja (Govoni, Corazzini, Gozzano). Dva velika pesnika dveh različnih generacij in usmeritev, Giorgio Caproni in Pier Paolo Pasolini, sta, vsak s svojimi poudarki, nadvse prijazno pozdravila Spagnolettijev pesniški debut. Že leta 1950 je Spagnoletti izdal reprezentativno antologijo sodobne italijanske lirike, ki mi jo je Giuseppe Ungaretti, ko sva se 1956. spoznala v Rimu ob mojem prvem obisku v Italiji, priporočil kot najbolj objektivni in estetsko najbolj zanesljiv prikaz italijanskega Parnasa prve polovice našega stoletja. Toda pesnik Spagnoletti se je zbal sebe kot kritika, estetskega razsojevalca: kar za nekaj let je utihnil, pisal poslej vse intenzivneje kritiko, eseje, dopolnjeval svojo antologijo iz leta 1950, napisal dva romana, nekaj monografij, znana je zlasti tista o Svevu, skratka: uveljavil in utrdil se je kot kritiška avtoriteta, predvsem pa kot izjemen poznavalec poezije.

S Spagnolettijem sva se spoznala leta 1964 in si postala prijatelja tako rekoč na prvi pogled. Sad tega najinega prijateljstva in spoštovanja, predvsem pa ljubezni do poezije, je bila velika antologija povojne jugoslovanske poezije, ki sem jo skupaj s Slavkom Mihaličem in Aleksandrom Spasovim uredil za takrat znamenito založbo Ugo Guanda (Parma, 1966), in antologija Sodobne italijanske lirike, ki sva jo skupaj uredila in sem jo prevedel za Državno založbo Slovenije (1968). Skoraj petnajst let pozneje (1982) je Spagnoletti botroval kot urednik moji prvi zbirki v italijanščini (*I ritoni sul Carso, Vračanja na Kras, Padova 1982*), in s prijazno študijo pospremil med italijanske bralce tudi moja naslednja dva prevoda v italijanščino (*Vicinanze, Bližine, Caltanissetta-Rim 1986, in La mia breve eternità, Moja kratka večnost, Rim 1991*). Medtem je Spagnoletti napisal in objavil nekaj nadvse prijaznih potopisov s svojih obiskov po Sloveniji in bil, kadar je le bilo mogoče, prizadeven in prepričljiv zagovornik naše kulturne prisotnosti v Italiji. Med številnimi srečanji, rednim dopisovanjem sem z njim razpravljal o poeziji kot z nobenim drugim pesnikom ne, tudi če mednje prištevam svoje slovenske prijatelje.

Med zadnjo junijsko-julijsko slovensko desetdnevno vojno, ko sem se znašel v položaju, ki je bil daleč od poezije, sem v iskanju duhovnega ravnotežja, pogosto v poznih, nočnih urah, segel po Spagnolettijevih Zbranih pesmih in skoraj opazil nisem, kdaj sem začel »kritično« odbirati in prevajati: konec avgusta je bila na moji pisalni mizi že zbirka – v rokopisu.

Zlasti pred leti se je Spagnoletti večkrat oglašal v Sodobnosti, zvečine prav v tej rubriki. Tudi kot pesnika sem ga že predstavil. Zdaj je spet tu. Nekoliko absurdistična sintagma te rubrike, *Naš daljni bližnji svet*, se mi v Spagnolettijevem primeru zdi kot nalašč izmišljena zanj. Poudarek je seveda na bližnosti, prijateljski in pesniški, vendar je tudi daljava neizogibna realnost tako prijateljstva kot poezije...

C. Zlobec